

Knjige so svetilke

... Knjige so svetilke, ki jih je nekdo pustil prižgane sredi belega dne. Osvetljujejo kulturo, znanje in modrost človeštva. Po zaslugi njihove svetlobe in njihove toplote lahko vse to v nas poganja in raste, podobno kot poganjajo in rastejo semena, ki jim pomladno sonce in pomladni dež povesta, da je pravi čas za to. ...

Pobuda o izgradnji slovenskega pomnika knjigi

... Konec leta 2000, ob prehodu v novo tisočletje in ob tisočletnici Brižinskih spomenikov, je bila s strani pobudnikov, zbranih okoli dr. Janeza Gabrijelčiča, v Državnem svetu Republike Slovenije prvič javno predstavljena zamisel o izgradnji slovenskega pomnika knjigi. Projekt je bil poimenovan Rastoča knjiga. ...

Rastoča knjiga živi že 25 let

... Lahko bi rekli, da nam je eno od vodil pri našem razmišljanju in delu Hipokratova misel: »Naj vam oboje postaja navada – pomagati ali vsaj ne škodovati.« Tudi zamisel Nathaniela Hawthorna je bila zelo prisotna pri našem delu. Glasi se takole: »Vsak človek zapolnjuje svoj prostor na svetu; v tem smislu je pomemben, pa če to hoče ali noče.« ...

Moja pot, posejana z besedami

... Umetniško pisanje je povsem druga raven izražanja in je najprej navdih, iskrica, talent, potem pa trdo delo in številni posegi v besedilo, ki že napisano izboljšajo in oplemenitijo. Prisotnost druge osebe, urednika, ki besedilo bere z drugačne perspektive, je za kakovostno literaturo nujna. Ob zavedanju, da bo še nekdo bral, se pisec sooča tudi s številnimi samoizpraševanji. ...

Bralna osredotočenost

... Učitelj se pri bralni aktivnosti v razredu sooča z različnimi izzivi. Prvi izziv je, kako dijaka motivirati za branje in ga usmeriti v razumevanje in prepoznavanje literarnih pojmov. Po učnem načrtu bi morali učenci ob koncu osnovne šole znati samostojno tvoriti pisna in govorna besedila, upoštevati pravopisna pravila, iz prebranega izluščiti bistvo, kritično presojsati sporočilo, ...

Uvodnik

- 3 *Silvo Šinkovec*: Čustveno pismen človek

V žarišču: Pomnik knjigi

- 5 *Jožef Muhovič*: Knjige so svetilke
6 *Marjeta Tratnik Volasko*: Pobuda o izgradnji slovenskega pomnika knjigi
7 *Marijana Kolenko*: Moč Rastoče knjige
9 *Janez Gabrijelčič*: Rastoča knjiga živi že 25 let
12 *Darja Šinkovec*: Bralec je nič brez knjige, knjiga je nič brez bralca
15 *Nataša Pirc Musar*: Ljubezen do knjige, ki je v resnici ljubezen do človeka
16 *Darja Šinkovec*: Z Rastočo knjigo raste vizija OŠ Brusnice
18 *Janja Jerovšek*: Rastoča knjiga – na poti k odličnosti
20 *Marijana Kolenko*: Rastoče knjig Osnovne šole Lava
22 *Združene Rastoče knjige sveta*

Naš pogovor

- 26 *Silvo Šinkovec*: Marko Lotrič: Rastoča knjiga je eden od simbolov duha

Biti vzgojitelj

- 30 *Mojca Volkar Trobevšek*: Moja pot, posejana z besedami

Vzgojni načrt

- 33 *Octavian M. Machidon*: Ko otroci postanejo projekti
35 *Silvo Šinkovec*: Značaj ljudi s klanca

Starši

- 38 *Tina Mežnar Kosec*: Anksiozne motnje pri otrocih
39 *Nevenka Tomšič*: Iskra: Bralna osredotočenost

Področja vzgoje

- 41 *Milček Komelj*: Lepota skrivnostne pisave
43 *Jana Ozimek*: Retorika v srednji šoli

Duhovni izziv

- 46 *Bogomir Novak*: Ustvarjanje miru
47 *Leon Kernel*: Zabukovec o vzgoji

Izkušnje

- 49 *Irena Žajdela*: Da smrti ne dojemamo kot poraz
51 **Iz življenja DKPS**
53 **Napovedni koledar**
54 **Bralni namig**
54 **Summary**

Knjige so svetilke

■ **Jožef Muhovič**, prof. dr. filozofije, je upokojeni redni profesor *Akademije za likovno umetnost in oblikovanje Univerze v Ljubljani*, akademski slikar, grafik in kipar, likovni teoretik in publicist, redni član *Slovenske akademije znanosti in umetnosti (SAZU)*. Ukvarja se s slikarstvom, grafiko ter kiparstvom in dela kot raziskovalec na področju likovne teorije, likovne semiotike, likovne terminologije, filozofije umetnosti in estetike. Pravkar je pri *Slovenski matici* v Ljubljani izšla njegova knjiga razprav z naslovom *Umetnost v živem in mrtvem kotu*.

Dr. Jožef Muhovič je imel na Navju v Ljubljani 5. junija 2025 nagovor ob Deklici rastoče knjige. Pravi, da je knjiga prostor, kjer človek prepozna samega sebe in preseže vsakdanjo otopelost. Živimo v poplavi knjig in hitrih sporočil, toda prava literatura zahteva čas, zbranost in notranjo rast. Umetna inteligenca ne more nadomestiti globin človeškega duha, ki jih razkrivajo pisatelji in pesniki. Knjige ostajajo svetilke človeštva, ki nas učijo rasti, misliti in ostajati človeški.

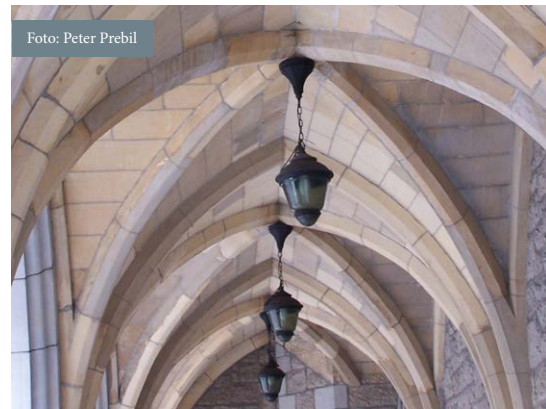
Če zgodbo o knjigi začnem poetično, lahko s pisateljem Christianom Bobinom rečem, da potrebujemo ljudje knjige na podoben način, kot oblaki potrebujejo luže. Da lahko v njih odsevajo in se prepoznavajo. Enako v knjigah odsevamo in se prepoznavamo ljudje. Kdor hoče videti malo neba v ljudeh, odpre knjigo. Knjiga je hiša, v kateri se duša nasiti in okrepi. Tisočere strani se ji vsipljejo na glavo. In po njihovi zaslugi stopa duša iz svojih navad, iz svoje zaspanosti, iz udobja in nevedenja v hrepenenje po budnosti, poglobitvi in duhovni svežini. Dobra knjiga zna natovoriti kaos življenja ter ga stvarno in varno privezati v pristanišče gibkega človeškega duha.

A knjig je danes veliko. Morda več, kot jih je bilo kdajkoli prej. Vsakršne so. Take, ki nam, kot pravi Daniel Pennac, ponujajo opazovalni stolp visoko nad našo okolico, da v zapleteni pokrajini sveta lažje sledimo redu in najdemo svojo pot. So pa tudi take, ki vzbujajo negativne asociacije: nerazumljive, dolgočasne, predebele, z vonjem po šoli namesto z vonjem po ljubezni do branja. V njih so luči vsepovsod, razen v očeh bralcev.

Včasih pomislim, da dandanes ljudje več knjig napišemo, kot jih res temeljito preberemo. Moderni ljudje smo prepričani, da smo iznašli kratkosti sporočil in tudi njihovo hitrost. 180 znakov je domnevno dovolj, da v SMS-komunikaciji poveš bistveno in ne zapravljaš časa. A kaj je to v

primerjavi z zgoščenostjo poezije, ki nas lahko z enim samim verzom nahrani za vse življenje? In kaj je to v primeri z obsežnostjo romana, tega debelega osebnega pisma, ki oživlja neponovljivo življenje drugih, da bi lahko na krilih te oživitve mi sami poživili svojo lastno neponovljivost? Le to je, da do zgoščenega verza in do debelega pisma ne pridemo hitro in ne zlahka.

Za trenutek bi se sicer utegnili zdeti, da bi danes, ko naravni inteligenci pomaga umetna, zadeve lahko pospešili. Morda bi lahko pisatelj, namesto da dneve in tedne pretehtava misli in preklada besede, napisal scenarij, umetna inteligenca pa bi po njem razmeroma hitro napisala roman. Ne vem, ali je to že kdo poskusil. Vem pa, da lahko umetna inteligenca pri pisanju uporabi zgolj to, kar so o globini človeškega duha doslej povedali človeški pripovedovalci. In čisto nič več. Ker pa je znano, da ljudje izkoriščamo le približno štiri odstotke potencialov svojih možganov, lahko sklepamo, da tudi zadnjih globin človeške duše še ne poznamo. Treba jih bo odkrivati in osmisliti. Tega pa ne more napraviti umetna, ampak le naravna inteligenca. Zato pesnikom, pisateljem in drugim knjigopiscem dela še zlepa ne bo zmanjkalo. Njihova raziskovalna koncentracija in invencija nas bosta vztrajno vračali nam samim. Ne bosta pustili, da bi z mobiletskimi tablicami, ki so danes zakon, svojo dušo vrgli stran z vsemi stvarmi, sta-

rejšimi od enega dneva ali od zadnjega čivka. Nič hudega, če s knjigo čas teče počasneje, celo zelo počasi. Važno je, da se z njo v notranjem prometu ne zagostimo v množici malo pomembnih ali preveč brez reda parkiranih misli. Poslanstvo knjige je, da življenju nekaj doda, ne da mu nekaj odvzame. Poimenuje stvari, ki jih običajno ne vidimo. Z njimi pa se začenja vsaka velika sprememba v človeku in v svetu. Ali drugače: knjiga je zgostitev človekove potrebe, da intenzivno doživi svet v sebi in sebe v svetu. Inspirativnost tega doživetja pa obrača človeka in svet v smer prebujene zaznave in osvežene humanosti.

Govorjenje o knjigah danes vznemirja, saj obstaja morje knjig, ki jih človek ne more prebrati. A vznemirjenje je odveč. Podobno kot ni treba popiti vsega morja, da ugotoviš njegovo slanost, ni treba prebrati vseh knjig, da ugotoviš njihovo slanost ali neslanost. Za življenje je dovolj, da se naučimo v morju knjig plavati, se orientirati in uživati v tem, da s knjigami rastemo, da nas knjige učijo spoštovati izkustvo in znanje, ki sta v njih in ne poznata meja. Važno je, da se ne pustimo povoziti navedam, lenobi in sebičnosti, ki onemogočajo, da bi ljubili kot pesniki, spoznavali kot raziskovalci in v svetu odkrivali zaklade kot zlatokopi.

Knjige so svetilke, ki jih je nekdo pustil prižgane sredi belega dne. Osvetlujejo kulturo, znanje in modrost človeštva. Po zaslugi njihove svetlobe in njihove toplote lahko vse to v nas poganja in raste, podobno kot poganjajo in rastejo semena, ki jim pomladno sonce in pomladni dež povesta, da je pravi čas za to.

In pravi čas za semena, ki jih k rasti spodbujajo knjige, je vedno.